

Handläggare
Linda Truvered
Telefon: 076-1235804

Till
Arbetsmarknadsnämnden
den 26 november 2019

Ärende 8

Redovisning av uppdragen ”Utredning gällande förutsättningar för fler fristående aktörer inom Jobbtorg Stockholm” samt ”Strategi för arbetsmarknadsinsatser och etablering”

Arbetsmarknadsförvaltningens förslag till beslut

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att godkänna förvaltningens redovisning av uppdraget ”Utredning gällande förutsättningar för fler fristående aktörer inom Jobbtorg Stockholm”.
2. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att godkänna förvaltningens redovisning av uppdraget ”Strategi för arbetsmarknadsinsatser och etablering”.
3. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att, utifrån förslag i tjänsteutlåtandet, ge förvaltningen i uppdrag att under 2020 ta fram förslag till en sammanhållen strategi för arbetsmarknadsinsatser och etablering.
4. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att ge förvaltningen i uppdrag att i framtagandet av verksamhetsplan och budget för 2020 ta de förslag som utredningen lämnar i beaktande.
5. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att skicka redovisningen till kommunstyrelsen för kännedom.

Karina Uddén
arbetsmarknadsdirektör

Karin Eriksson Bech
utvecklingschef

Sammanfattning

Arbetsmarknadsnämnden fick i kommunfullmäktiges budget för 2019 i uppdrag att i samråd med kommunstyrelsen utreda förutsättningarna för fler fristående aktörer inom stadens jobbtorg i kombination med ett nytt ersättningssystem för jobbförmedlingsverksamheter.

Den bilagda rapporten är arbetsmarknadsförvaltningens svar på uppdraget.

Utredningen om fristående aktörer inom Jobbtorg Stockholm konstaterar att den föreslagna reformeringen av Arbetsförmedlingen kommer att påverka kommunens förutsättningar att bedriva arbetsmarknadspolitiska insatser och därmed att upphandla insatser från fristående aktörer.

Förvaltningens bedömning är att förutsättningarna för att införa ett valfrihetssystem av stadens arbetsmarknadsinsatser eller konkurrensutsätta jobbtorgen genom en större LOU-upphandling i nuläget inte fullt ut kan klarläggas. När ramarna för arbetsförmedlingens reformering och framtida uppdrag tillsammans med beslut om hur ett valfrihetssystem ska utformas är fastlagda kan frågan om förutsättningarna för fler fristående aktörer inom stadens jobbtorg aktualiseras och utredningen slutföras. Rapporten lyfter fram ett antal överväganden och ställningstaganden som då behöver göras.

Arbetsmarknadsnämnden fick i kommunfullmäktiges budget för 2019 även i uppdrag att tillsammans med kommunstyrelsen, stadsdelsnämnderna och Stockholm Business Region ta fram en sammanhållen långsiktig strategi för stadens arbetsmarknadsinsatser och etablering.

En sammanhållen långsiktig strategi för arbetsmarknadsinsatser och etablering behöver förhålla sig till hur förändringar av den statliga arbetsmarknadspolitiken genomförs. Det finns anledning att nära följa beslut på nationell nivå och analysera på vilket sätt detta påverkar utformandet av strategin. Utifrån det föreslår förvaltningen att arbetet med att ta fram en sammanhållen och långsiktig strategi för arbetsmarknadsinsatser och etablering sker stegvis och att förvaltningen får i uppdrag att under 2020 återkomma med förslag till strategi.

Bakgrund

Arbetsmarknadspolitiken är ett statligt ansvarsområde men kommuner har blivit allt viktigare aktörer när det gäller insatser på lokal nivå. Skälen är att kommunerna under lång tid konstaterat att arbetsförmedlingens insatser varit otillräckliga och inte heller alltid adekvata för de målgrupper som även kommunen har ett ansvar för, framförallt arbetslösa som uppbär ekonomiskt bistånd. Inte sällan har olika bedömningar gjorts av vilka som behöver insatser och i vilken utsträckning.

Jobbtorg Stockholm inrättades 2008 med grunduppdraget att förstärka stadens insatser för att fler arbetslösa ska komma ut i arbete och därmed minska stadens kostnader för försörjningsstöd. Jobbtorgens insatser sker i nära samverkan med stadens stadsdelsförvaltningar som ansvarar för den yttersta myndighetsutövningen och bedömningen om rätten till ekonomiskt bistånd. Jobbtorg Stockholm erbjuder stöd och insatser både i egen regi och i upphandlad regi. Omfattningen av upphandlingar har skiftat under åren.

En grundförutsättning för Jobbtorg Stockholms verksamhet är att förhålla sig till Arbetsförmedlingens ansvar och uppdrag. Staden har med anledning av detta utvecklat ett flertal samverkansöverenskommelser med Arbetsförmedlingen för att komplettera förmedlingens insatser.

Den föreslagna reformeringen av arbetsförmedlingen aktualiserar frågan om kommunernas handlingsutrymme gällande arbetsmarknadsinsatser i förhållande till staten. Utgångspunkten för reformen är att staten ska behålla sitt nuvarande uppdrag inom arbetsmarknadspolitiken men fristående aktörer kommer inom ett valfrihetssystem att utföra de rustande och matchande insatserna. Myndighetens roll föreslås vara fokuserad på myndighetsutövning och ska i allt väsentligt inte utföra rustande och matchande insatser i egen regi. Kommunernas framtida roll i arbetsmarknadspolitiken kommer att utredas.

Ärendet

Arbetsmarknadsnämnden fick i kommunfullmäktiges budget för 2019 i uppdrag att i samråd med kommunstyrelsen utreda förutsättningarna för fler fristående aktörer inom stadens jobbtorg i kombination med ett nytt ersättningsystem för jobbförmedlingsverksamheter. Den bilagda rapporten är arbetsmarknadsförvaltningens förslag till svar på uppdraget.

Arbetsmarknadsnämnden fick i kommunfullmäktiges budget för 2019 även i uppdrag att tillsammans med kommunstyrelsen, stadsdelsnämnderna och Stockholm Business Region ta fram en sammanhållen och långsiktigt strategi för stadens arbetsmarknadsinsatser och etablering.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av utvecklings- och utredningsstaben i samråd med kommunstyrelsen.

Arbetsmarknadsförvaltningens synpunkter och förslag

1. Förutsättningar för fler fristående aktörer inom Jobbtorg Stockholm

Utredningen om fristående aktörer inom Jobbtorg Stockholm konstaterar att den föreslagna reformeringen av Arbetsförmedlingen kommer att påverka kommunens förutsättningar att bedriva arbetsmarknadspolitiska insatser och därmed att upphandla egna fristående aktörer. Myndigheten föreslås fortsättningsvis vara fokuserad på myndighetsansvar i form av kontroll av arbets sökande och fristående aktörer, arbetsmarknadspolitisk bedömning, digital infrastruktur och statistik. Ett nytt valfrihetssystem kommer att utvecklas där fristående aktörer matchar och rustar arbets sökande för de lediga jobben. Denna förändring beräknas vara genomförd 2021.

Förvaltningen redovisar i utredningen överväganden och förslag på kort sikt utifrån nuläge, respektive övervägande och förslag på längre sikt när de framtida förutsättningarna för kommunala arbetsmarknadsinsatser är klarlagda.

Överväganden och förslag på kort sikt

Förvaltningen bedömer att kommunen inte kan upphandla samma insatser för samma målgrupp som Arbetsförmedlingen upphandlar och därmed ha konkurrerande insatser. I nuläget är inga beslut fattade om hur Arbetsförmedlingens valfrihetssystem kommer att utformas. Omfattningen av förmedlingens upphandlade arbetsmarknadsinsatser är inte fastlagd och heller inte vilka målgrupper som kommer att omfattas. Innebörden av ovanstående beslut kommer att påverka stadens handlingsutrymme.

De legala förutsättningarna för kommuner att vara utförare åt Arbetsförmedlingen inom eller vid sidan av valfrihetssystemet ska klargöras. Regeringen har aviserat en utredning för att analysera och bedöma rättsläget kring frågan om kommuner kan vara leverantör åt arbetsförmedlingen, dels inom ett valfrihetssystem dels genom att på annat sätt tillhandahålla arbetsmarknadspolitiska insatser under en avgränsad tid vid fall av konstaterat otillräckligt tillhandahållande av statliga arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Utredningen bedömer att det finns förutsättningar att på kort sikt och inom ramen för nuvarande organisering och styrning tydliggöra och öka samverkan med externa leverantörer och samverkansparter.

På kort sikt föreslår utredningen att de ramavtal med upphandlade aktörer av yrkeskurser inklusive yrkessvenska och arbetsträning som Jobbtorg Stockholm har idag fortlöper tills vidare. Ytterligare

insatser kan upphandlas i de fall kommunen har lagstöd och förutsättningar att erbjuda insatsen som ett komplement till arbetsförmedlingens utbud. Upphandling av insatser behöver kontinuerligt prövas utifrån verksamhetens och målgruppens behov och i förhållande till andra aktörer. Utredningen rekommenderar därför den förenklade processen för upphandling av välfärdstjänster för att flexibelt kunna tillhandahålla nischade tjänster när behov uppstår.

Jobbtorg Stockholm föreslås få i uppdrag att i budget och verksamhetsplanering beakta de förslag som utredningen lämnar.

Utredningen föreslår även en utökad samverkan med civilsamhället exempelvis genom Idéburet offentligt partnerskap (IOP) och fortsatt utvecklad samverkan med näringslivet genom partnerskap, sociala klausuler i upphandling och den nyligen lanserade integrationspakten.

Överväganden och förslag på lång sikt

När arbetsförmedlingens uppdrag tillsammans med beslut om hur ett valfrihetssystem ska utformas är fastlagda bedömer utredningen att frågan om förutsättningarna för fler fristående aktörer inom stadens jobbtorg kan aktualiseras och utredningen slutföras. Detta givet att kommunernas roll i arbetsmarknadspolitiken då förtydligats och att staden även fortsättningsvis bedömer att det finns behov av ytterligare insatser för de målgrupper som staden möter.

Det finns ett antal överväganden som behöver beaktas inför ett fortsatt utredningsarbete och översyn av förutsättningar för fler fristående aktörer:

1. Vid införande av ett valfrihetssystem eller konkurrensutsättning genom upphandling enligt LOU behöver beslut fattas om hur stadens arbetsmarknadsinsatser organiseras utifrån av att separera utförar- och beställarfunktion. Det finns en svårighet i att samma organisation, jobbtorg, skulle ha uppdraget att både erbjuda egna insatser och konkurrensneutralt informera och vägleda till upphandlade insatser.
2. Former för fristående aktörer inom Jobbtorg Stockholm behöver utvecklas så att det finns förutsättningar för staden att anpassa sitt utbud utifrån det handlingsutrymme som kommer finnas i förhållande till arbetsförmedlingen. Vad gäller val av upphandlingsform är utredningens bedömning att utifrån *nuvarande* organiseringen av Jobbtorg Stockholm

lämpar sig LOU bättre än LOV för att upphandla arbetsmarknadsinsatser. Bedömningen grundar sig på att upphandling enligt LOU inte kräver en omställning av organisation och ansvarsfördelning inom staden. Det är enklare att anpassa till avgränsade insatser utifrån det handlingsutrymme som kommunen kommer att ha för arbetsmarknadsinsatser i förhållande till Arbetsförmedlingen samt att det är möjligt att begränsa antalet utförare för att säkerställa uppföljning och kontroll.

3. Jobbtorgens funktion som plattform för samverkan i lokalsamhället behöver beaktas. Jobbtorgen är i dagsläget nav för samverkan mellan staden och andra aktörer i arbetsmarknadsfrågor. Samverkan sker även internt med vuxenutbildningen kring utbildningar och med förvaltningens arbetsgivarsamverkan för näringslivskontakter.

Tydliga incitament för att uppnå goda resultat (kopplat till ersättningssystem), flexibilitet, valfrihet samt tydlig resultatuppföljning är centrala principer som behöver finnas med i framtida överväganden.

2.Framtagande av en sammanhållen strategi för stadens arbetsmarknadsinsatser och etablering

Förvaltningen anser att det finns ett stort värde i en samlad strategi för stadens arbetsmarknadsinsatser och insatser för etableringen av nyanlända. Strategin bör beskriva en tydlig ansvarsfördelning mellan olika aktörer i staden när det gäller arbetsmarknadspolitiska insatser. Förhållandet till aktörer som FINSAM samt även ansvarsfördelning och samverkan mellan arbetsmarknadspolitik och vuxenutbildning är viktiga områden att beakta. Integrationspakten och övriga former för samverkan med näringslivet samt det långsiktiga uppdraget för Etableringscentrum är andra frågor av betydelse.

En sammanhållen långsiktig strategi för arbetsmarknadsinsatser och etablering behöver förhålla sig till hur förändringar i den statliga arbetsmarknadspolitiken genomförs. Det finns anledning att nära följa beslut på nationell nivå och analysera på vilket sätt detta kan påverka utformandet av strategin. Utifrån det föreslår förvaltningen att arbetet med att ta fram en sammanhållen och långsiktig strategi för arbetsmarknadsinsatser och etablering sker stegvis och att förvaltningen får i uppdrag att under 2020 återkomma med förslag till strategi.

Det finns gällande samverkansöverenskommelser med Arbetsförmedlingen där parterna är överens om att i möjligaste mån upprätthålla gällande avtal fram till dess att Arbetsförmedlingens framtida uppdrag och arbetssätt beslutats och genomförts. Därefter kan ansvarsfördelning och framtida samverkansformer mellan staden och förmedlingen klargöras.

Bilaga

1. Rapport förutsättningar för fler fristående aktörer inom Jobbtorg Stockholm